

PIERA

dotzenes de segles, deu haver estat causa de l'esvomegada. És segur, doncs, que ací hi ha una combinació de RIPA 'ensulsiada' i PETRA 'pedra'. Però hi ha la dificultat morfològica: *-piedro* podria ser un adjectiu, sigui PĒTRĒUM sigui PĒTRĪNUM (aquest amb pèrdia basconitzant de la -N-), però tots dos estan en desacord amb el gènere femení de RIPA; un derivat masculí d'aquest topònim no va bé: ni *riber* ni *ribas(t)* ni *ribal* no explicarien la *n* de *Ribam* (un RIP-AMEN o -ANU foren formacions inoides). Seria potser un compost basconitzant amb *-n*- unitiva? Cf. Saneja < *Exxe-n-egi-a* i potser *Subenuix* < bc. *zubi-n-oi* (bc. *zubi* 'pont', recordem Suert, Sort), suposant que la vall de Subenuix vagi prendre nom del pontarró pel qual la travessa el camí de Sant Maurici al Portarró d'Espot. Però potser encara és menys audaç recórrer a la teoria dels genitius plurals indoeuropeus introduïts en compostos romànics tal com en *Estantyofinestro* STALLO-FAENESTRŌN; tindríem, doncs, que RIPA PETRŌN 'esllavissada de les pedres' huria donat amb propagació nasal RIBAMPETRŌ(N) > *Ribampiedro*. Postular l'existència d'un germà sorotàptic del grec πέρτρα ja sembla massa arbitrari.

PIERA

Vila de l'Anoia, a mig camí de Martorell a Igualada.

PRON. *pié̄rə* 1920, Casac., gentilici *pierenks* a Igualada i a Piera.

MENC. ANT. 963: «--- in *Apiera* maiore --- *Apiaria* maiore predicta --- de *Apierola* minore ---» (*Cart. St. Cugat* I, p. 56; Mas *N.H.Bna.* VI, 193); 977: *Apiaria* (*Cart. id.* I, 98, Mas XII, 209); 1002: *Apiera* maiore vel minore (*Cart.* II, 9 i 31); 1043: *Apiera* maiore (*id.* II, 225); 1063: *Apiaria* (Balari, *Orig.* 52); 1063: *Apiera* major (*Cart. id.* II, 301); 1077: *Apiera* (*Cart. id.* II, 351); 1118: *Aiera* (*G.G.C.* 25n.); 1283: hi ha veguer de *Piera* a. 1283 (*Vicarius Apiarie*: CCandi, *BABL* IX, 118); 1359: *Piera* (*CoDoACA* XII, 27, 36). Però encara *Apiera* en els docs. de Joan I, c. 1388 (*AIEC* I, 253, Rubió, *Dipl. Or.* 652).

ETIM. APIARIA pl. del ll. APIARIUM 'abellar', 'ruscs d'abelles en sèries', -PI- resta normalment amb *p* en fon. cat., *a-* confosa amb la prep. locativa. Cf. P. A. de Palma de M., *Sta. Maria de Piera, Notes Hist.*, Igualada, 1942, 192 pp.

PIEROLA. Poble situat uns 6 k. a l'E. de Piera, en el camí que hi condueix des de Bna.; amb l'agre. dit *Els Hostalets de Pierola* (oïts tot dos Casac. 1920) a Igualada i a St. Sadurní.

En els docs. de Piera, anys 963 i 1002 veiem *Pierola* denominada *Apiera minore* o *Apierola minore* mostrant la gradació de grandària que hi ha entre les dues poblacions. Altres MENC. ANT. 1040: *Apierola*

(Mas, *N.H.Bna.* v, 10); 1043: *Apierola* (*Cart. St. Cu.* II, 225); 1058: *id.* (III, 141); 1176: *id.* (MiretS., *Templ.* 322); 137: *kastrum Apierola* (Albon, *Cart. Temple*); 1198: *Arbertus de Apierola* (*Cart. Poblet.* p. 159).

5 Sobretot, dellà del Xúquer, succedanis de *La piéra* entre Mollerusa i Arbeca (Casac. 1920). En el P. Val. *Piera* és NP molt estès: d'on noms menors: *Sénia de la Piera* a Demús. *Carrasques de Piera* a Ebo, Plana de P. a Laguar (XXIII, 12.23, XXIV, 147.25; 148.23).

10 També hi ha representants de APIARIA en el Nord de França, si bé són *Achères* amb -s, nou signe de plural (Cher, Eure-et-I., Seine-et-M., Seine-et-O) (Longnon, *Top. d. l. Fr.* §604). Potser també de APIARIUM -ARIA, un nom mossàrab *Xorret Apers* o X. *Payeres* en el *Rept.* de Múrcia (256.23, 28), Camp de Cartagena. I veg. *Pira* (infra) que passà pel conducte del mossàrab.

PIGAL

Font del Pigal, en el camí Menci-Estac (XXI, 122). *Serrat del Pigal Gros*, és un contrafort de granit, a Cérvoles (XXI, 151). *Lo Pigal Fallat*, és a dir migpartit, a Reguard (XXI, 147).

25 *Pigall*, partida del terme de Sant Llorenç de Cerdans (XXIV, 68.24). *Creu d'En Pigall*, a Sant Marçal (XXIV, 124.20).

Pigallo, malnom d'un informant de Coromines a Llagostera (29.VIII.1988).

ETIM. *Pigal*, «mena de còdol, roc o penyal» és un mot d'origen probablement pre-romà (*DECat.* VI, 535a4-536b27). J.F.C.

Pigem, Pigran, Piguillem, Pijoan, V. Pi- o Pe-

PILA

40 Selecció de NLL en sing., plural i derivats. Dividida en (A), llocs d'aigües i fonts; i (B) de la noció de pilar o puntal.

A) 1) Lloc antic a l'alt Penedès (cap a Subirats i Lavern): a. 1165: «--- par. Cebern --- Subiratis --- molendinum medianum quem habemus in *Anoia*, q. voc. *Ipsas Piles*» (MiretS., *Templ.*, p. 120); 1187: «locum quod vocatur *Les Piles*, --- term. Subirats ---» (MiretS., *El més antic doc. cat.*, p. 22).

2) *Les Piles*, poble entre la Conca de Barberà i l'Alt Gaià, al capdamunt de la costa que separa els aiguavessos del Gaià, en la gran carretera de Sta. Coloma de Q. a Montblanc, dels que van al riu Francolí: nom construït sempre amb article, designant probt. grans abeuradors on descansaven i s'abeuraven els animals del tràg i de la posta.

PRON. POP.: *læs pílæs* Sta. Col. de Queralt, (Casac.